

Emotionalisme: Kunnen wij onze gevoelens vertrouwen?

Matt Costella, <http://www.feasite.org/node/1941>, 7-4-2015

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Statenvertaling (1977 of HSV)
Vertaling door M.V.

Wat is emotionalisme?

In strikt seculiere zin omvat emotionalisme de formulering van gedragslijnen en beslissingen die enkel gebaseerd zijn op subjectieve gevoelens (emoties) in plaats van objectieve waarheid. In zijn simpelste vorm betekent emotionalisme dan dat men zijn keuzes baseert op hoe men zich voelt. In een geestelijke of theologische zin, echter, omvat het concept van emotionalisme dat men geestelijke beslissingen en prioriteiten baseert op emotie en gevoel; het is geleid en bestuurd worden door emotie (hoe men zich voelt) in plaats van feiten of kennis (wat men denkt of weet waar te zijn).

Het probleem met emotionalisme

Vele christenen vandaag nemen geestelijke beslissingen gebaseerd op hoe zij zich daarbij *voelen* in plaats van wat zij *weten* waar te zijn. Dit is zo in het grote schema van de dingen (zoals welke kerk men zal bezoeken, of wat voor een persoon men zal huwen) zowel in de dagelijkse routine van het leven (zoals of wij al dan niet vandaag naar de kerk zouden gaan, of wij nu al dan niet tijd zouden uittrekken om Gods Woord te bestuderen of om te bidden). Mensen hebben een natuurlijke tendens om te zoeken naar opwinding of drama. Zij willen iets *voelen*. Maar wanneer het aankomt op geestelijk leven en geestelijke prioriteiten, van hen die Christus kennen als Redder, is emotionalisme een extreem gevaarlijke vijand van de kerk, om tal van redenen.

1. Emoties kunnen niet zomaar vertrouwd worden

We moeten begrijpen dat de manier waarop wij voelen niet altijd de manier is waarop wij *zouden moeten* voelen. Als zondige menselijke wezens bezitten wij de natuurlijke tendens te bezwijken aan zorgen, niettegenstaande God ons zegt dat Hij alles in handen heeft; om te begeren niettegenstaande God ons zegt dat dit zonde kan zijn; te wanhopen niettegenstaande onze focus op God vreugde zou moeten brengen; hatelijk te zijn niettegenstaande dit als gif werkt in onze relaties (Kolossensen 3:8); jaloers (kwade begeerte) te zijn alhoewel God verklaart dat zo iets afgoderij is (Kolossenzen 3:5). Het punt is dit: wij kunnen onze emoties niet vertrouwen omdat ze ons kunnen en soms zullen verraden. Alhoewel wij bezorgdheid, begerigheid, wanhoop, hatelijkheid, kwade begeerte, enz., kunnen *voelen*, zijn zulke emoties duidelijk tegengesteld aan Gods wil voor hen die een persoonlijke relatie hebben met Hem.

2. Emoties zijn relatief aan elk persoon

Terwijl waarheid objectief is, zijn gevoelens subjectief. De ene persoon zoekt graag opgewektheid, terwijl een andere de rust zoekt. Deze gevoelens kunnen een impact hebben op de keuzes die we maken en het gedrag dat we vertonen op geestelijke vlak. Bijvoorbeeld, de persoon die zich opgewekt wil voelen kan zoeken naar een kerk die een oppeppend gevoel geeft, terwijl de persoon die rust zoekt naar een kerk wil gaan die contemplatief en stil is. De passende houding wordt hier niet bepaald door *waarheid* (het leerstellig standpunt of de bedieningsfilosofie van de kerk) maar door de persoon zijn *gevoelens* en emotionele verlangens. Als God christenen zou toestaan om waarheid of moraliteit te zoeken middels de manier waarop men zich daarbij voelt, dan zou het christendom een grote, verwarrende en betekenisloze brij zijn! Het is droevig vast te stellen dat de meerderheid van het Christendom zich in deze toestand bevindt, omdat mensen schuldig zijn aan een wandel overeenkomstig hun gevoelens en emoties, in plaats van Gods objectieve waarheid.

3. Emoties kunnen iemand leiden tot een handelen tegen Gods wil

Het maken van geestelijke beslissingen en het organiseren van levensprioriteiten overeenkomstig gevoelens en emoties kan ertoe leiden dat een gelovige het *tegengestelde* doet van wat God verlangt. De Bijbel staat vol met historische voorbeelden van mannen en vrouwen die wisten wat God had verklaard (objectieve waarheid) maar die ervoor kozen zich te gedragen naar hun gevoelens en die daarvan de vewoestende consequenties moesten oogsten. Beschouw volgende voorbeelden:

Eva at van de verboden vrucht (Genesis 3:6) – Eva wist wat God had geboden. In feite herhaalde zij voor de slang Gods duidelijke gebod (Genesis 3:2-3). Maar zij wilde de fascinatie voor de vrucht (schoonheid en smaak) zowel als het gevoel van macht (kennis). Haar emoties leidden haar tot ongehoorzaamheid aan God.

Kain en Abel (Genesis 4:5-6) – Kain zat vol boosheid en haat jegens Abel alhoewel hij exact wist wat juist was en aangenaam voor God (Genesis 4:7). Zijn gevoelens brachten hem ertoe zijn eigen broer te vermoorden.

De broers van Jozef (Genesis 37:4, 11, 20) – Deze mannen hadden gevoelens van haat en jaloezie jegens Jozef omdat hun vader hem meer begunstigde dan henzelf. Deze gevoelens brachten hen ertoe te spreken over het doden van hun broer. Uiteindelijk verkochten zij Jozef tot slavernij om hem zo weg te ruimen, wat een groot misdrijf was jegens hun vader en God.

Mozes en de rots in de wildernis (Numeri 20:1-12) – In de wildernis murmureerde het volk en zij klaagden tegen God en tegen Mozes en Aäron. Mozes werd erg boos op het volk en hun ondankbare houding. In plaats van Gods bevel te gehoorzamen om tot de rots te spreken, leidden Mozes' gevoelens van woede en frustratie hem ertoe een gebrek aan gehoorzaamheid en geloof te demonstreren. Hij sloeg de rots twee keer, in strijd met Gods duidelijke Woord.

Elia onder de aanval (1 Koningen 19:1-4, 9-10) – Elia voelde zich alleen en teneergeslagen toen Izebel zijn leven zocht. Maar zie Gods antwoord: “Wat doet u hier, Elia?” (v. 9, 13), “Ga heen, keer terug op uw weg...” (v. 15-17), “Maar Ik zal er in Israël zeventuizend overlaten, allen die de knieën niet gebogen hebben voor de Baäl, en allen van wie de mond hem niet gekust heeft” (v. 18; Elia was dus niet alleen). Elia's emoties leidden hem tot wanhoop en inactiviteit alhoewel God hem duidelijk geroepen had om voorwaarts te gaan in de bediening.

Salomo's vraag voor wijsheid, kennis, blijdschap, en de betekenis van het leven (Prediker 1:16 – 2:17) – De meest wijze man die ooit leefde zocht elke mogelijke positieve emotie in een poging om blijdschap en voldoening te krijgen in zijn leven. Hij beschrijft deze vraag en zijn gevoelens in Prediker 1 en 2. Maar Salomo ontdekte zelf dat los van de vrees en kennis van God: “het was alles vluchtig en najagen van wind” (Prediker 2:11).

Jeremia en zijn droefheid (Jeremia 20:7-9) – De boodschap die Jeremia verkondigde voor Gods volk werd niet goed ontvangen, zelfs tot het punt dat Jeremia zei: “ik zal niet meer spreken in Zijn Naam”! Hij wilde het opgeven. Hij voelde zich als dat God hem een last had gegeven die hij niet kon dragen. Maar, God had erg duidelijk gemaakt, toen Hij Jeremia riep, dat Hij met hem zou zijn ongeacht wat hij zou ervaren (Jeremia 1:4-9).

Jona en de Assyriërs (Jona 4:1-3) – Jona's haat op de Assyriërs en zijn negatieve gevoelens jegens Gods genade veroorzaakten dat hij duidelijk Gods roeping ongehoorzaam was. Het waren in feite zijn *gevoelens* jegens de Assyriërs die hem in de penarie brachten. Had hij gewoon Gods bevel gehoorzaamd en geweigerd zijn gevoelens te volgen, dat had hij niet Gods tuchtiging moeten ondergaan.

Petrus en zijn mond (Mattheüs 16:21-23; Johannes 18:25-27) – Soms waren het zijn gevoelens van affectie voor Jezus (Mattheüs 16) en soms waren het zijn gevoelens van vrees voor zijn leven (Johannes 18) die Petrus ertoe brachten dingen te zeggen die in directe tegenspraak waren met de waarheid. Maar ongeacht welke emotie – liefde of vrees – bracht het Petrus in de problemen wanneer hij handelde naar zijn gevoelens in plaats van naar de waarheid.

4. Emoties kunnen daarom de geestelijke groei van een gelovige hinderen

Het is duidelijk uit de vele voorbeelden in de Schrift dat gevoelens geen adequate leidraad of basis zijn voor het maken van beslissingen in het christelijke leven. Ultiem is dit het probleem: als een gelovige op zoek is naar een “gevoel”, of een actie onderneemt of persoonlijke keuzes maakt op basis van een “gevoel”, dan kan hij niet zeker zijn dat het eindproduct goed zal zijn of God zal verheerlijken. In feite is het duidelijk vanuit de Schrift dat het volgen van emoties, veeleer dan objectieve waarheid zoals geopenbaard in de Schrift, de gelovige kan *wegleiden* van een goede gemeenschap met God zodat hij nutteloos wordt voor Hem.

Zoveel mensen vandaag zien uit naar een gevoel wanneer zij een kerk kiezen. Zoveel mensen vandaag rusten op een gevoel wanneer zij beslissen over een huwelijkspartner. Zoveel mensen vandaag vertrouwen op hun emoties wanneer ze een keuze maken over al dan niet op te komen voor rechtvaardigheid en waarheid, in huis of op de werkplaats. Zoveel mensen vandaag ondernemen acties (of weigeren te handelen) op basis van hun “gevoelens” of emoties, in plaats van op de objectieve waarheid van God zoals onthuld in Zijn Woord. Dit zou nooit, en kan niet, een optie zijn in het leven van de getrouwe, God-erende christen.

Bijbels antwoord op emotionalisme

1. Realiseer u dat emoties niet inherent boos zijn

God is een Persoon met emotie en Hij creëerde ons naar Zijn beeld. Emotie is op zichzelf niet slecht of verkeerd. God demonstreerde droefheid (Genesis 6:6; Johannes 11:35, 38), toorn (Numeri 12:9), naijver (Exodus 20:5) en andere emoties. Haast alle emoties, inbegrepen toorn, hebben hun plaats in het plan en de timing van God (Prediker 3:4, 8). Het is interessant te noteren dat de enige volmaakte Persoon die ooit leefde – Jezus Christus – ons een verslag van Zijn aardse leven heeft gegeven, en in dat verslag vinden we verschillende emoties. Soms demonstreerde Jezus droefheid, toorn, vreugde, en andere gevoelens. Christenen mogen niet in de val trappen te geloven dat emotie *op zichzelf* iets verkeerd is en uitgeroeid moet worden in ons leven.

2. Versta dat emoties werden aangetast door de zondeval

Mannen en vrouwen – christenen inbegrepen – kunnen hun emoties niet zomaar vertrouwen omdat in het menselijke bestaan zonde is binnengekomen. Maar omdat gevoelens en emoties niet inherent slecht zijn, moeten christenen zich realiseren dat zonde elk aspect van de menselijke natuur heeft verdorven. De Schrift onthult, telkens weer, dat gelovigen doorheen de geschiedenis, zichzelf hebben laten vangen door het volgen van hun emoties en daarop te vertrouwen terwijl deze emoties in conflict waren met de waarheid. Een bewustzijn van het effect van de zonde op 's mensen gevoelens en emoties zal in dit verband erg nuttig zijn.

De apostel Paulus verklaarde met smart:

“Wat ik namelijk teweegbreng, doorzie ik niet, want niet wat ik wil, dat doe ik, maar wat ik haat, dat doe ik. 16 En als ik dat doe wat ik niet wil, val ik de wet bij dat zij goed is. 17 Nu ben ik het echter niet meer die dit teweegbreng, maar de zonde die in mij woont. 18 Want ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, niets goeds woont. Immers, het willen is er bij mij wel, maar het goede teweegbrengen, dat vind ik niet. 19 Want het goede dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik. 20 Als ik nu dat doe wat ik niet wil, breng ik dat niet meer teweeg, maar de zonde die in mij woont” (Romeinen 7:15-20).

Ja, zelfs de grote apostel Paulus worstelde met zichzelf in zijn binnenste. Zijn emoties en verlangens werden aangetast door de zondenatuur in hem.

3. Versta het feit dat de gelovige zijn basis voor het maken van keuzes zich moet centreren op kennis (waarheid) veeleer dan op emotie (gevoel)

Elk aspect van het geestelijke leven van een christen vindt zijn keiharde grondslag in kennis, niet in emotie. Dit is waar voor zowel de redding (1 Johannes 5:11-13) als voor het christelijke leven en de geestelijke wandel die volgt op de nieuwe geboorte. Zie wat de volgende Schriftplaatsen leren over de basis van het christelijke leven:

1 Korinthiërs 15:58 – Eerder in dit hoofdstuk weidt Paulus uit over de leer van de opstanding en de uiteindelijke verheerlijkte lichamen van de heiligen. Hij merkte op dat de dood overwonnen was en God gelovigen de overwinning heeft gegeven door Jezus Christus (1 Korinthiërs 15:57). En dan gebruikt Paulus het woord *daarom* in vers 58 en vermaant gelovigen om overvloedig te zijn in Gods werk wegens de waarheden in vorige verzen. Christenen moeten “standvastig, onwankelbaar, altijd overvloedig in het werk van de Heere” zijn, ongeacht hun gevoelens. De realiteit van een gelovige zijn overwinning door Jezus Christus en de toekomstige opstandingshoop, vormen de basis voor zijn volharding en toewijding in de bediening.

Efeziërs 4:17-24 – De klemtoon in dit vers is deze: christenen moeten wandelen overeenkomstig hun nieuwe manier van denken en niet volgens de verlangens van het vlees – de manier van leven vóór hun redding. Een wandel overeenkomstig de “oude mens” (vóór hun redding) wordt gekenmerkt door zelfzucht, losbandigheid, hebzucht, enz. (verzen 17:19). Met andere woorden: ongelovigen leven volgens de verlangens van hun vlees (hoe zij voelen). In contrast hiermee moeten zij die Christus kennen wandelen “zoals de waarheid in Jezus is”, wat inhoudt “de nieuwe mens aan te doen” door “vernieuwd te worden in de geest van uw denken” (verzen 23-24). Gelovigen, anders dan niet-christenen, moeten wandelen overeenkomstig de waarheid en niet naar gevoel en emotie.

Kolossenzen 2:6-7 – De geestelijke wandel van de gelovige moet gegrond zijn op het stevige fundament van “het geloof”. Net zoals een christen Gods gave van eeuwig leven heeft ontvangen door geloof, zo ook moet hij zijn hele leven baseren, met inbegrip van al zijn keuzes en gedrag, op het onthulde lichaam van waarheid: Gods Woord – “het geloof dat eenmaal aan de heiligen overgeleverd is” (Judas 3).

1 Petrus 1:18-2:2 – De redding van de gelovige komt voort uit de waarheid, het objectieve feit van Jezus’ plaatsvervangende dood en Zijn opstanding: “zodat uw geloof en hoop op God gericht zijn” (1:21). Maar niet enkel is zijn redding geworteld in en gebaseerd op feitelijke waarheid, maar nu leidt zijn gehoorzaamheid aan de waarheid (1:22) hem ertoe continu te wandelen naar de waarheid in plaats van naar zijn gevoelens (2:1).

Het is interessant te noteren dat men vele andere Schriftplaatsen kan opgeven die de christen aanmanen een leven te leven van getrouwheid aan de waarheid, maar geen bijbelse teksten kunnen gevonden worden die aansporen om emoties te volgen wanneer het gaat over de geestelijke wandel. Maar het is droevig dat christenen vandaag een middel gevonden hebben om precies dat te doen, en vaak wijten zij hun gevoelens en handelen aan de Heilige Geest. Zij zullen soms hun eigen gevoelens of acties wijten aan de Heilige Geest alhoewel zulke gevoelens en acties in tegenspraak zijn met de waarheid van het door de Geest geïnspireerde Woord van God. Gelovigen hebben het nodig om erg voorzichtig te zijn om dit tegen elke prijs te vermijden!

Conclusie

Het ultieme doel in het leven van een kind van God is dat gevoelens de waarheid matchen. Het is geweldig je goed te voelen, maar ga na of zo’n gevoel bekleed is met de heerlijkheid van God. Het is okay om boos te zijn, maar ga na of dat gevoel bekleed is met de heerlijkheid van God. Ultiem, als iemand in gemeenschap is met Jezus Christus, zal hij of zij gevoelig zijn voor de waarheid en gevoelens en emoties uitdrukken in overeenstemming met de waarheid.

Lees ook:

- Het bedrog van gevoelens: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/gevoelens.pdf>
- Hedendaags Christendom: louter gevoelens: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/gevoelens2.pdf>
- Gevoelens gedreven christenen: <http://www.verhoevenmarc.be/PDF/gevoelensGedreven.pdf>